

Vianoce v divadle: Astorka Korzo '90 - VIŠŇOVÝ SAD

Milí čitatelia a priaznivci nášho týždenníka! Možno ste už v minulom čísle pochopili, že práve na tejto stránke (prípadne dvojstránke) sa budeme snažiť motivovať vás k návšteve XIII. ročníka festivalu VIANOCE V DIVADLE. Naším cieľom je, aby ste sa prostredníctvom týždenníka Kopaničiar expres dozvedeli čo najviac nielen z každodenného života na kopaničiach. Dnes by sme vás napríklad radi inšpirovali k zamysleniu sa:

Maturovali ste z ruštiny? Jednou z matúrnych otázok z ruského a tuším, že aj zo slovenského jazyka, bol kedysi okrem iného aj realizmus. Neviem ako je tomu dnes, ale nikomu z nás nezaškodí zopakovať si fakty a oprášiť staré vedomosti.

Podľa oficiálnej definície je realizmus metóda umeleckého poznania založená na analýze charakterov v ich historicko-spoločenských súvislostiach, resp. na vykreslení typických charakterov v typických okolnostiach. Jedným z predstaviteľov realizmu v ruskej literatúre bol aj **Anton Pavlovič Čechov**. Človek, ktorý žil krátko, ale svojím literárnym dielom sa preslávil po celom svete.

A. P. Čechov sa narodil v Taganrogu ako tretí syn zo šiestich detí v rodine obchodníka s potravinami. V Taganrogu navštevoval v rokoch 1868 až 1879 miestne gymnázium. Rád hrával divadlo s ochotníkmi a chodil na predstavenia miestneho divadla. Taktiež sa začal venovať písaniu anekdot a frašiek.

Po ukončení gymnázia sa presťahoval do Moskvy, kde na Fakulte medicíny Moskovskej univerzity získal diplom lekára. Zo svojich príjmov živil svojich rodičov a súrodencov. Čechov pracoval ako lekár, na svojom statku zadržoval sedliakov. Vo svojom voľnom čase prispieval do humoristických časopisov. Jeho debut vyšiel v roku 1880 v petrohradskom týždenníku *Strekoza*. Od roku 1882 písal pre petrohradské noviny *Peterburskaja gazeta* a *Novoje vremja*. Bol známy spisovateľ už v tej dobe, napriek tomu, že on sám považoval písanie iba za svoje hobby. V roku 1881 napísal svoju prvú divadelnú hru - *Platonov*. Ďalej písal najmä poviedky a k dráme sa vrátil v roku 1886 s dramatickým monológom *O škodlivosti tabaku*. Nasledovali hry *Ivanov* (1887) a séria jednoaktových frašiek: *Labutia pieseň*, *Medveď*, *Pytačky*, *Tragikom proti svojej vôli*, *Svadba a Jubileum*.

Vo svojej tvorbe naráža na tému tzv. „zbytočných ľudí“ - mladých talentovaných šľachticov bez zmyslu života, možnosti uplatnenia a budúcnosti. Čechov nezatváral oči pred spoločenskými a rodinnými príčinami krízy identity, avšak zodpovednosť

pri vytváraní vlastného života prisudzoval každému individu. Témou väčšiny jeho poviedok (napr. *Nemocničná izba č. 6* a *Priepasť*) je život malomeštiakov v Rusku, hriech, zlo, úpadok duchovného života a spoločnosti. V ďalších, ako sú *Student* alebo *Step*, oslavuje Boha, svet a ľudstvo. V slovenčine vyšiel výber jeho poviedok pod názvom *O láske*. Najznámejšie drámy sú *Čajka*, *Ujo Váňa*, *Tri sestry*. Poslednou veľkou hrou ruského dramatika Antona Pavloviča Čechova je **VIŠŇOVÝ SAD**, ktorý písal v roku 1900. Čechov ju nazval komédiou v štyroch dejstvách, i keď väčšina ľudí ju skôr vníma ako sociálne kritickú tragikomédiu.

Hra bola prvý raz inscenovaná v roku 1904 k autorovým 44. narodeninám v Moskovskom akademickom umeleckom divadle (MChAT) v réžii Konstantina Sergejeviča Stanislavského. Krátko po tejto premiére, 15. júla 1904, zomiera Čechov na tuberkulózu, počas kúpeľného liečenia v Nemecku. Pochovaný je v Moskve.

Možno sme vás inšpirovali k návšteve knižnice, kde niektoré z uvedených titulov nájdete a zoznámite sa s detailami diela tohto výnimočného spisovateľa.

Čechovova dráma *VIŠŇOVÝ SAD* je jedno z jeho najvydarenejších diel, ktoré nám dáva pravdivé a objektívne svedectvo o živote šľachticov v ruskej dedine. Rozpracoval tému rozpadu šľachtických sídiel, teda problém s veľkým spoločenským i historickým významom.

V krátkosti si pripomeňme dej tohto realistického diela:

Kňazná Ranevská s bratom strávili väčšinu života v Paríži, kde minuli všetok majetok. Vracajú sa bez peňazí do svojho kaštieľa v Rusku, aby ho predali, lebo sú zadlžení. Kaštieľ však musia predajť aj s krásnym višňovým sadom, ktorý ho obkolesuje. Ranevská veľmi ťažko prežíva stratu domu, ale hlavne sadu, lebo je s ním spätý celý jej život, detstvo. Prekvapením je to, že majetok kupuje na dražbe ich bývalý sluha Lopachin, ktorý u nich celý život slúžil. Lopachin vyrúbne storočné stromy vo višňovom sade, pezemky predá na výstavbu chát, aby na ňom zarobil čo najviac...

Je pozoruhodné, že aj po viac ako sto rokoch je téma tohto diela viac ako aktuálna aj dnes...

Vo štvrtok, 8. decembra 2016, prvý festivalový večer, máte jedinečnú možnosť vidieť veľmi originálnu adaptáciu diela VIŠŇOVÝ SAD v podaní bratislavského divadla Astorka Korzo '90.

Čechovské variácie sú dnes na celom svete veľmi obľúbené. Na Slovensku sa však objavujú len zriedkavo. Réžisér Marián Amsler tenoraz zaužívané stereotypy nadobro prelomil na javisku *Divadla Astorka Korzo '90*, kde mala táto hra premiéru 6. novembra 2015. Marián Amsler

vzal do rúk dielo ruského realizmu A. P. Čechova s tým, že ide vytvoriť obraz divadelníctva, a vôbec, situáciu divadiel ako takých práve u nás, na Slovensku.

Pohľad do zákulisia divadla, do procesu vzniku a zániku hry, v tomto prípade celého súboru, láka diváka už celé desaťročia, kedy sa „divadelná kuchyňa“ stala pre obyčajného smrteľníka tajomnou.

Netradičná, veľmi súčasná adaptácia *VIŠŇOVÉHO SADU* nás zavedie do zákulisia jedného malého divadla. Pretože statok z pôvodnej hry Marián Amsler zmenil na divadlo, z majiteľov a obyvateľov panstva spravil hercov a členov divadelného súboru, ktorý je tesne pred zánikom. Zasadil ich do situácie, akú poznajú mnohé umelecké zoskupenia. Sú v budove ktorá im nepatrí, budova je stará, potrebuje rekonštrukciu, ale nie sú peniaze. Tie nemá štát, majú ich len bohatí a tí u nás nie sú filantropi. Charaktery postáv sa prelínajú s charaktermi ich predstaviteľov, životy Čechovových hrdinov sú prepojené s osudmi hercov.

Súbor si myslí, že naskúšaním Čechovovej hry obnoví zašlú slávu. Z Paríža preto požíva svoju niekdajšiu hviezdu Lubu, aby ako hosť našťudovala postavu Ranevskej (Marta Sládečková). Tá prichádza nielen kvôli emocionálnej väzbe, ale najmä preto, že je na dne. Začínajú sa teda skúšky. Päť minút sa skúša, dvadsať fajčí, šepkárka viac varí kávu, ako napovedá text, dramaturgička stráca nervy, reflektory padajú. Vznikajú umelecké konfrontácie aj ľúbostné romány. Nikto navyše nevie, či sa divadlo premiéry „dožije“.

„Divadlo nemá zmysel“ - táto veta zaznieva viacnásobne, a nielen z úst Lopachina (Lukáš Latinák), ale aj z úst Trofimova, ktorý sa chystá odísť čo najskôr do Austrálie. Veď v tejto krajine sa „nedá žiť“ a v „cudzine je všetko lepšie“...

Dobre známe situácie, vzťahy, charaktery, ale aj detaily pôvodného príbehu *VIŠŇOVÉHO SADU* od A. P. Čechova nám inscenácia predkladá v nových podobách a nových súvislostiach. Aj preto je vlastne od režiséra trochu zámerne zavádzajúce,

ak divákovi ponúka Čechovov *VIŠŇOVÝ SAD*, na ktorý prichádzajú do divadla, a v realite večera im inscenuje vlastný príbeh zániku divadla, ktorý predkladá ako skúšky komédie *VIŠŇOVÝ SAD*.

Postavy Čechovovej hry uchováva, ale aj modifikuje, každá z nich má zdánlivo dve tváre. Jedna je tou čechovovskou a druhá je dnešnou podobou, podobou hercov v kríze súčasnosti. Inscenácia je apelatívna a provokujúca, hoci jej jazyk je jemný aj drsný zároveň. Réžisér však dáva prednosť miernemu gestu tragikomédie, či jemnej ironii a paródii, nástojčivému miešaniu každodennosti, civilného relativizmu a výsmechu páťosu, čo sa snúbi s mementom rozpadu a zániku.

Táto štylizácia neraz prekvapivo vyvoláva tlmenej či vybuchujúci smiech.

Tvorcom patrí veľké plus za schopnosť uťahovať si zo seba samých. Vďaka nenáslinnej aktualizácii, vtipnej konkrétnosti a najmä princípu divadla v divadle inscenácia príjemne plynie, nenudí, hoci si zachováva typickú čechovovskú rozvášnenosť.

Na divákovi čaká Čechov, ktorého príbehy žijeme dnes.

Hra mala dokonca aj pracovný názov v znení *VIŠŇOVÝ SAD (nebude)*, čo aj korešponduje s myšlienkou predstavenia. V hre prebieha aj paralela generácií, snaha uviesť všetko v spoločnosti na správnu mieru.

Predstavenie je hereckým koncertom dvanástich hercov, ktorých poznáme aj z televíznej obrazovky. Naživo tak môžete vidieť Martu Sládečkovú, Zuzanu Konečnú, Rebeku Polákovú, Janu Kovalčíkovú, Lukáša Latináka, Petra Šimuna a jeho syna Pavla Šimuna, Adyho Hajdu, Róberta Jakaba, Mariána Miezgu a Mira Nogu. Celý príbeh na javisku dopĺňajú piesne v podaní Szidi Tobiasa.

Vážení a milí priatelia divadla! Pokúsili sme sa s vami sprostredkovať niekoľko informácií i pohľad odbornej verejnosti na divadelný titul, ktorý máte možnosť zhliaďnuť v rámci nášho festivalu VIANOCE V DIVADLE v kultúrnom dome Samka Dudíka na Myjave. Ak vás to zaujalo, prídte si pozrieť predstavenie naživo a spraviť si vlastný názor. Už viete čo môžete očakávať. Herecké obsadenie tiež sľubuje kvalitný umelecký zážitok... Verím, že ak sa rozhodnete, rozhodnete sa správne a strávite zimný večer v príjemnej spoločnosti.

Lístky na festival sa začnú predávať v pokladnici kultúrneho domu Samka Dudíka na Myjave už v pondelok, 7. novembra 2016.

www.vianocevidadle.sk
(Pokračovanie nabudúce...)
faktART

Použitá recenzia a zdroj: Soňa J. Smolková, divadelná kritička; Zuzana Bakošová-Hlavenková; Jana Jurkovičová; Wikipédia, TA SR.

